

5
11

ՅՈՎՆԱԴԻՄԻ
ԼՍՏՈՒԼՆԵՐԵՆԵ
ԿԱՆԻՔԱՐՈՅԱԿԱՆ

281.6

ԵՎ Քաղաքական իրողութեց
սահմանք:

2

Երկասիրութեամբ մեղուաջան
արանց 'ի մի վայր՝ ըստ կարգի
Լ՝ յբուքենիցն, հաճաքե
ցեալք:

REPERIT 1901 P.

psht

Եւ լոյս ածեալ Տպիւտ, եւ Լ՝ որեամբք
Լ՝ առաջելաշարձի թւօմայ Լ՝ առամեծ
Վ՝ արդարապէս Վ՝ անանդեցաոյ:

ՈՐ հրահանգից վարժարա նի.
է տակաւին ներկուռ բա նի.
կամ՝ 'ի հանդէս Ֆիլոսո ֆի.
զանձն իմաստիւք կրթութեալ չունի.
Օայս սահմանաց թէ միտս ունի.
մեծի ուսման ժառանգ լի նի:

A 402

ՅԵՄԻ ՏԵԱՌՆ 1704

ՅԼՄՍԻԼԻՄ

Դ՛մէջ էակաց են, որք անդոյք
 ասին, և երկբայաբար ունին
 զգոյութիա • որպիսիք են՝ յա
 ըսէզ, եղջերուաքաղ, բլբ
 արի։ Օայսպիսի էակացս
 հարցախնդրի միայն • Եթէ
 է • և ոչ Օի՛նչէ։ Եւ ևա՛
 որք գոյականք ասին, և աներկ
 բայաբար ունին զգոյութիա •
 զորոց հարցախնդրի, Օի՛նչ
 է • և պատասխանելի է հար
 ցախնդրոյն սահմանաւ ենթա
 կայ հարցմանն։ Բեզ օրի
 նակ • հարցախնդրի Օի՛նչ
 է իմաստասիրութի։ Պատաս
 խանի • Կիտութի գոյից, լն
 որում գոյք են։ Կամ, Կիտութ
 թի Մ՛ծայնոց, և մարդկայնոց
 իրողութի։

Ստուգեա՛ Մնձն է՛ անհատ, և անհա
ջորդելի գոյացութիւն բանական
բնութեանն: Յաւերժահարսուեք
են մահկանացու, աներևոյթ, և
բնագէտ արարածք: Բայց զի՞նչ
է սահման, եթէ ոչ ԲՆՎ, համա
ռօտ՝ յայտնիչ բնութեն ենթակայ
իրին: Երդ՝ ըստ որում հանձար
մարդկան առ՛ի զգուշանալ յա
ռաւելաստացութենէ, և՛ի սրակա
տաստացութենէ ազարակային վայ
րից, եզիտ զօրէնս, կարգս, անջը
պետս, փակս, սահմանս՝ հրամանս,
սրատս, և զցանկ ստացուածոցն. զի
իւրաքանչիւրոք զիւրայինս վայելեա
ցէ՛ և յայլոցն հրաժարեսցէ:
Բստ այսմ՝ ոճի ևս նոյն հանձարե
ղութիւն իմաստասէր արանց եզիտ
զսահմանն իմաստասիրական. որով
՛ի ձեռն կարձառօտ բանի յայտնես
ցէ՛ զատուցէ, և որոշեսցէ զբնու
թիւն միոյ ենթակայ իրի յայլմիւս
ենթակայ իրի բնութենէն: զը
օրինակ. Սահման մարդոյն է՛:
Բանական կենդանի: յ՛Նսեւն՝
Բանական. մարդն որոշի՛ և տար
բերի յանբանից, և յ՛իմանալեաց:
Իսկ՝

Իսկ յ'ասելն՝ կենդանի • մարդն զա
 տուցանի յ'անկենդանեացն՝ և յ'ան
 ջնչոցն, կամ՝ յ'անզգայիցն • նայել՝
 սահմանաւն յայտնի բնութի, կամ
 էութիւն մարդոցն • և այս համա
 ռօտ բանիւ: Ի | աղիական լե
 զուաւ ասի՝ Ի Էֆիմիցիո • Յու
 նականաւն () ըրիամ՝ս • Հերբայա
 կանաւն՝ Գադար • Ըրաբերէն՝
 Հադ: Ըստուած եղ ծովուն սահ
 մանս, և ասաց • յ'այդ լայր եկես
 ցես, և այլ մի անցանիցես • այլ
 այդրէն՝ ի քեզ խորտակեսցին ա
 լիք քո • Յօբ • 38 • 10: Ս' սահմա
 նաց, և սորին նշանակութիցն տէ՛ս
 Ծննդոց • 10 • 19: Յետու • 13:
 15: 16: 17: Սաղմոս • 103 • 9: 148
 6: Ըռակ • 23 • 10: Սատթէոս •
 2 • 16: և յ'այլ բազում տեղիս:

Աղջ լե՛ր:

Տո՛ւր ՚ի խրատ զսիրտ քո, և զլսե
 լիս քո սրատրաստեա՛ն բանից իմաս
 տութեան: Ըռակ: 23 • 12:

Իճա՛

Ճըմարտութեան լե՛ր հետևեալ •
 ուղիղ խօսից սիրօղ զը տեալ:

Միտիւթիւն. Մրդա յուսի խոհեմութիւն.

Ազնուիւնեան
 Եւր միշտ խոհեմ
 Մրդարաբան.
 Մոցես պըսակ
 Միտիւթեան:

Գ. Ա. Հ. Ո. Ի
Թ. Ի. Ի. Ե. Լ. Բ. Ս. Տ.
Ս. Ե. Թ. Ա. Կ. Ա. Ն. Ի. Ն. Ա. Ն.

յադ՝ և անհամեատ ցանկու
թիւն փառաց, կամ այլ իւրաքան
չիւր իրաց:

Բ. դահութիւն է ըստ տեսականին
անկարգ սէր արծաթոյ. կամ այնց
իրաց՝ որք ընդ արծաթոյ վաճառինս
Բ. դահութիւն է իւրաքանչիւր իրի
անյադ, և անհամեատ տենչումն:

Բ. աղակ է կամք առնլոյ վրէժ
բարձրաձայնելոյն:

Բ. ղո՛թ.ք է դարձումն մտաց առ Բ. ծ,
սուրբ՝ և խոնարհ յօժարութիւն:

Բ. ղո՛թ.ք է ելումն հոգւոյն յ'երկ
րաւորացս յ'երկնայինան:

Բ. ղո՛թ.ք է խնդրո՛ւածք պատշա
ճաւոր իրաց յ' ստուծոյ:

Բ. Ս. բարհա՛ւածութի է շարժումն
մըտացն, որով շարժի որ պար
ծիլ ունիլ զայն, զոր ոչ ունի,

Ե կամ ունիլ յ'ինքեան:

Մ^Ե Նաղանդութի է խառախրա
կարկամեալ մտօք, ոչ Նաղան
դիլ ում սարաթի:

Մ^Զ նպատկառութիւն է ուրացումն
սրատշաճաւոր սրատուոյն այնմ, ու
բում սարաթի:

Մ^Է նղզամութիւն է համարձակիլ
յայնս՝ զոր ոչ կարէ:

Մ^Ը էճք է խնդրումն չարի:

Մ^Թ նարդութի է նախագիտութիւն
անօրէնութե ոմանց, և նախապատ
րաստութի դատասարտութեան
նոցին.

Մ^Ձ ջերմեռանդութի է յետս դար
ձումն 'ի՝ սբ, և 'ի խոնարհ տէնչա
նացն՝ որ առ Մ^Ծ:

Մ^Ղ նխոհեմ ջերմեռանդութի է, որ
ոչ կառավարի բանականութեան:

Մ^Ճ նհամբերութի է խոժոռեալ
յարձակումն հոգւոյն, առ 'ի վրէժ
խնդրութիւն անիրաւութեցն:

Մ^Կ նյարատւողութիւն է թմբբութիւն
մտաց, թողլով զգործն կի
սակատար:

Մ^Լ նտխակալութի է հանդարտութի
սրաթի, որ ունի կարողութի առնուլ
վրէժ:

Մ^Ն

Մտոխակալու թի է քաղցրու թիւն
մեծագունին առ փոքրագոյն պատ
ժապարտան :

Մնձն իշխանու թի է զօրու թիւն
բանականին և կամացն , որով ընտ
րի բարին՝ մերձ կալով շնորհայն .
և չարն , ի բացեայ գոլով շնորհայն :

Մնձն է բնու թիւն մտաւոր անհա
ղորդելի կայացու թիւն :

Մնձն է բանական բնու թեանս ան
հաղորդելի կայացումն :

Մնձն է ենթադրելու թիւն զանա
զանեալ յատկու թեամբ ունելով
արժանաւորու թիւն :

Մնձն է նախկին գոյացու թիւն
մտաւոր բնու թեան :

Մնձն է բանական բնու թեո ան
բաժանելի գոյացու թիւն :

Մնձն է ենթադրեալ ըստ ինքեան
միայն ըստ կերպի եզական իմն բը
նու թե , և գոյացու թեան :

Մնձն է ենթադրու թիւն զանազա
նեալ յատկու թե , վերաբերեալ
առ ՚ի սրտիւ բանականին :

Մտուն է ձայն նշանական ը կամաց ,
թարց ամանակի , որոյ ոչինչ մասն
զատեալ՝ նշանակէ որոշակի՝ ուղղա
կի :

Մտուն

Ընունէ՛, որ նշանակէ զգոյացուծի
հանդերձ ողակուծի:

Ըստամբուծի է՛, իշխանուծի
մեծագունիցն խոտորելով՝ ընդ
դիմանալ:

Ըստաշխարուծի է՛ զանցեալ չարն
ողբալ, և զողբալին՝ ո՛չևս գործել:

Ըստաշխարուծի է՛ զյառաջագոյն
գործեալ մեղսն լալ, և զլալին՝ ո՛չ
գործել:

Ըստաքինուծի է՛ բարի որակու
ծի էն մտաց, որով բարձոք կե
ցեալ լինի, զոր ոչոք չարաչար առ
նու՛ ՚ի կիր, զոր միայն Վճ ներգոր
ծէ՛ ՚ի մարդն:

Ըստաքինուծի է՛ ունակուծի մտաց՝
բարձոք կարգաւորեալ:

Ըստաքինուծի է՛ ունակուծի մտաց,
կալովն ՚ի մէջն, ՚ի մեր կողմանէ:

Ըստաքինուծի է՛ ունակուծի մտաց,
ըստ կերպի բնուծի հաւանական
բանականուծեանն:

Ըստաքինուծի է՛ հաւասարուծի էն
կենաց համաձայնեալ բանականու
ծեանն:

Ըստաքինուծի է՛ կարգաւոր կատա
րեալ իրին առևս բարեգոյնն:

Մ. ռաքինութի է՝ որ բարի առնէ
 զունսդն, և զգործ նորին բարի:
 Մ. ռաքինութիւն է՝ կամաւոր ունա
 կութիւն կացեալն ՚ի մէջն ՚ի մերս
 կողմանէ, սահմանեալ բանակա
 նաւն, ըստ այնմ, զոր իմաստունն
 սահմանեսցէ:

Մ. ռաքինութիւն է՝ ունակութիւն
 ոգւոյ, վայելչութի բնութե, բան
 կենաց, մաքրութիւն բարուց, պաշ
 տօն Մ. ճութեան, պատիւ մարդոյ,
 արժանաւորութիւն յաւիտենական
 երանութեանն:

Մ. ռաջարկութիւն է՝ բան ստորասա
 կան, կամ բացասական ուրումն
 զումեմնէ, կամ ուրումն ապումեքէ:

Մ. Ստուածապաշտութիւն է՝ կրօնք,
 որ տայ Մ. ստուծոյ զղատեալ
 հոգս, և զխտրութիւնս:

Մ. Տելութիւն է՝ հընացեալ հեռ.
 սրտին:

Մ. տելութի է՝ ատել զմարդ՝ վասն
 բարւոյն:

Մ. Րհէստ է՝ ուղղութի բանին առ
 գործս, որ անցանեն յարտա
 քին նիւթս:

Մ. Րիութիւն է՝ ձեռնարկող ՚ի յոյժ
 դժուա

դըժոճարինս՝ վասն բարւոյն :

Մ. ըրիութիւն է՝ ունակութիւն հոգւոյն, որով զամանցաջողութիւն, և տոյժս ընչից՝ որք ո՛չ են ընդ իշխանութիւն մերով՝ խոտեմք :

Մ. ըրիութիւն է՝ հաստատուի մտաց՝ ընդդէմ փորձութեց աշխարհիս :

Մ. ըրիութիւն է՝ սէր դիւրաւ տանել ամի՝ վասն սիրեցելոյն :

Մ. ըրիութիւն է՝ ընդունելութի նախատեսեալ վշտացն, և համբերութի աշխատանաց՝ վճառաքինութի :

Մ. ըրիութի է՝ բանաւոր արձակումս յ'ահարկուան՝ հանդերձ հաստատուն համբերութիւն ՚ի նոյնան :

Մ. ըրիութիւն է՝ առաքինութի ըստ քաղաքականին՝ ամբառնալ զոգին ՚ի վերոյ՝ քան զամ յ'երկիւղ վտանգին, և յ'ոչինչ իրէ երկնչիլ եթէ ո՛չ՝ ՚ի զազրութեանց, և անցաջողմանց՝ և յաջողմանց զօրեղաբար տանել :

Մ. ըրիութի է՝ ըստ մաքրողականին ո՛չ զարհուրիլ թ հեռանալ հոգւոյն ՚ի մարմնոյն, և ո՛չ սպառիլ ՚ի նեղութեանց բնութեանն :

Մ. ըրիութիւն է՝ ըստ մաքրեալ հոգւոյն

գւոյն անգիտանալ զգիրսն, ո՛չ
յաղթիլ՝ ո՛չ գիտել բարկանալ՝ և
ո՛չ իմիք ցանկալ:

Արիութիւն է՝ ըստ նախագաղափա
բականին՝ Աճային զօրութեանն, որ
միշտ ննջն է՝ և ո՛չ երբեք տարսիօխի:

Արդարութիւն է՝ ունակութիւն
հոգւոյ առ՝ի պահել զհասարակ օգ-
տութիւնն, և առ՝ի հատուցանել
իւրաքանչիւրումեք ըստ արժանոյն:

Արդարութիւն է՝ ուղղութիւն կա-
մաց՝ վասն ինքեան:

Արդարութի է՝ ընդ բարւոյն դաշն
բնութե՛ գտեալ յ՝օգտուի բազմաց:

Արդարութի է՝ կարգաւորեալ սէր:

Արդարութիւն է՝ սէր միայն ԱՅ
սիրեցելոյն ծառայել՝ և վ՛ս այնք
ուղղապէս իշխել ինքեան, և իւ-
րայնոյն:

Արդարութիւն է՝ ըստ քաղաքակա-
նին պահել իւրաքանչիւրումեք՝
զոր ինչ յ՛իւրն է:

Արդարութիւն է՝ ըստ մաքրողակա-
նին պահել զգործ իւրաքանչիւր
առաքինութեանց առ մի ճանա-
պարհ, այսինքն՝ արդարութեան:

Արդարութի է՝ ըստ մաքրեալ հո-
գւոյն

գւոյն՝ այնպէս ընդ վերին մտացն
 ընկերակցել՝ մինչ զի սրահեացէ ընդ
 նմա գաշն մշտնջենաւոր նմանե
 լով նմին :

Մ. րդարութիւն է նախագաղափա
 ըսկանին մշտնջենաւոր՝ և յաւիտե
 նական օրինօք ոչ կասիլ ՚ի հանա
 պազորդութենէ գործոյն իւրոյ :

Մ. րդարանալն է շարժումն յ'անար
 դարութենէն յ'արդարութիւնն :

Մ. րդիւնքն է զօրութի բարի գոր
 ծոյ առ ՚ի ընդունել զայն՝ որ ոչ ու
 նի : Եւ կամ առ ՚ի ունիլ ևս արդա
 ըսպէս՝ զորինչ ունի :

Մ. րատ է գարշելի օրակութիւն՝ որ
 մնայ ՚ի հոգին ՚ի գործոյ մեղացն :

Մ. րատ է ասրականութիւն պատկե
 ըին Մ. ստուծոյ :

Բ Մ. յ է ձայն նշանական ը կա
 մայ ամանակաւ՝ որոյ մասն
 ոչ է նշանական զատեալ՝ որոշակի՝
 ուղղակի՝, և է միշտ զայլմէց ասիցե
 լոց նշանակ

Բան է նշանական ըստ կամայ՝ որոյ
 մասունքն նշանակեն զատեալ :

Բաց երևութիւնն՝ և նախագա
 սու

սուժիւնն, որ է նոյն՝ է նշանակող
ճշմարտութիւն, կամ ստուժիւն :

Բարեհաճոյ կամք է Վ. Ե ուղիղ
գործունեայ՝ և անյանդիմանելի :

Բանական է զօրութիւն ներխու
ղական պատճառին՝ և պատճառե
լոյն . նմին իրի՝ և բաղադրեալ :

Բարկութիւն է եռացումն՝ հան
դերձ արեամբ շուրջ զսրտիւն :

Եւ կամ յօժարութիւն ցա՛նեցու
ցանելոյ զոտինն :

Բարկութիւն է անկարգ ցանկու
թիւն վրէժխնդրութեան :

Բարկութիւն է շարժումն մտայ՝
հանդերձ անկարգ ցանկութեամբ
վրէժխնդրութեան .

Բարկութիւն է անբան ամբօխումն
մտայ :

Բարկութիւն է եռացումն յ'արեւն
շուրջ զսրտիւնն յարատենչմանէ
լեղելոյն :

Բարկութիւն է տենչանք փոխա
րէն տրտմեցուցանելոյ :

Բարկութիւն է գրգռեալ շարժումն
հոգւոյ առ'ի պատիժ :

Բամբասանք է խօսք յ'առաջե
կեալ յ'ատելութենէ :

Բամ

Յո
Vcl
Jan
v97

Բամբասանք է տղեղացումն բա
րեաց այլոց:

Բ՛) Ջախտհուծի է կարի իմն ցան
կուծի շաղաշարական հեշտուե:

Բ՛) Ջախտհուծիւն է ցանկուծիւն
վաճառոտ կամաց:

Բ՛) Ջախտհուծիւն է ՚ի պիղծ տրփա
նաց լարծեալ և սանձակոտոր մտաց
տասլալումն:

Բ՛) Ջախտհուծիւն է անկերսլ տեն
չումն մարմնոյն՝ եռացեալ ընդդէմ
բանականին:

Բ՛) Ջախտհուծիւն է անկարգ սէր
հեշտուծեանն՝ որ ըստ շոշափակա
նին, որպէս որկրամոլուծիւնն ըստ
ճաշակելեացն:

Բ՛) Ջախտհուծիւն է մտաց՝ և մար
մնոց վաճառոտ շաղախումն յ՛առաջ
եկեալ ՚ի պիղծ տրփմանէ:

Բ՛) Նուծիւն է ծնունդ իրողու
ծեանց կենդանեաց:

Բ՛) Նուծիւն է զօրուծիւն ներ պա
տուճաստեական՝ զնմանն ՚ի նմանեցն
տեսակաւ արտաքսեալ:

Բ՛) Նուծիւն է յետին տարբերուծի
տեսակարար, կատարող զսահման
տեսակին:

Բնութիւնն է հութիւնն 'ի նիւթոյ,
 և 'ի տեսակէ բաղկացեալ՝ զոր սահ
 ման տեսակին յայտնէ:

Բնութիւնն է իւրաքանչիւր դոյացու
 թի, որ կարէ առնել՝ և կրել:

Բնութիւնն է սկիզբն շարժման և
 դադարման յայնս, յորս է ին
 քեամբ՝ և ոչ սրատահմամբ:

Բնութիւնն է շարժումն է 'ի նոյնէն
 առ նոյն, և շուրջ զնոյնիւնն ան
 շարժ միջին կիտոյն:

Գ. Ազջութիւնն է սրահասութիւն, և
 կասումն ջերմեռանդութեն
 առ 'ի կատարումն սկսեալ իրին:

Գ. Երազրապէս կատարեալ է, ոչ
 բում ոչինչ կարէ լինիլ յաւե
 լումն:

Գ. Թութիւնն է ձրի օգնականութիւն
 թիւնն 'ի քաղցրութենէ բարե
 բարոյ մտաց՝ վասն Ա. Ե:

Գ. Դտութիւնն է ընդդիմամար
 տութիւնն ճշմարտութեն՝ հան
 դերձ ապաստանութիւնն աղաղակին:

Գ. Ետութիւնն է ճանաչումն մարդ
 կային իրողութեանց. յօգնու
 թիւնն փրկական հաւատոյն:

Գ. Իստու թիւն է՝ լոյս ուղղիչ մար
դոյն՝ ի գործել՝ և ի կիրառնու
ղծամանակա՛նոր իրս :

Գ. Իստու թիւն է՝ ճանաչումն բարւոյ՝
և չարի :

Գ. Ինչի է՝ ջուր ՚ի ձեռն որթոյն՝ յայլ
ինն որակու թիւն փոփոխեալ յեղ
մամբ տնկոյն :

Գ. Ոյացու թիւն է՝ իր, ունօղ է ու
թեան՝ որ բնա՛նորեալ է ին
քեամբ էանալ :

Գ. Ողու թիւն է՝ ամ իւրացուցանումն
իրաց օտարաց, և ամ չարացաբ
յափշտակու թիւն :

Գ. Ետարկ բան է՝ որ ասացել
լինի առանց օգտու թեան խօ
սողին, կամ լսողին. որինչ ո՛չ է ՚ի
շինու թիւն լսողացն՝ դառնայ ՚ի
վտանգ խօսողացն :

Գ. ատարկու թիւն է՝ սրարապեալ յա
մենայն գործոյ բարեաց :

Գ. Ժո՛խ է տեղի դժու՛արին, թը
շու՛ն առական ոգւոյ տխուր կա
սարան :

Գ. Բու թիւն է այցելու թիւ, և տե
սու թիւն իրիք իրի :

Գ. Բուն

Դրու թիւն է՝ հրաշափառ կարծիք
ուրումն, միոյ ուրումն յայնցանէ՝
որք յիմաստասիրութե՛ն ճանաչին:

Եր է այն՝ յոր լուծանի ա-
ռաջարկութիւն, ո՞նց յիշն թա-
կայն, և՛ի ստորոգեալն:

Եր անակ է տարրորոշումն իրին,
որ կարէ գոլ յար անու՛ամբ՝ և
տարրորոշէ զիշն թակայն:

Եր թակայ է, յորմէ ասի իր ինչ:
և ստորոգեալ է՝ որ զայլմէ ասի:

Եր կին է մարմին բարձր՝ լուսա՛նո
րեալ ներգործութե՛ք, և զօրու
թեք անասական ըստ բնութե՛ն:

Եր գումն է ստորասութիւն՝ կամ
բացասութիւն, վկայութե՛ք սուրբ
իրաց հաստատեալ:

Եր կիւղ է ակնկալութիւն չարի,
յորմէ խորշիլ ո՛չ կարէ:

Եր կիւղ է փախուստ՝ի չարէն:

Եր կիւղ է սէր՝ փաղջող՝ի հակա
ռակորդէ իւրմէ:

Եր կիւղ է բաղձանք ը զըստման:

Եր կիւղ է ակնկալութիւն ապառ-
նի չարին:

Եր անութիւն է շնորհք ո՛չ իւրա-
քան

բանչիւր ու մէք, այլ ճշմարիտ խմտոս
նոյն ծանուցեալ՝ համեղացուցանող
խղճի մտացն, և մե՛րձ առ փառան ։
Երանութիւն է՝ սէ՛ր ծայրագոյն
բարւոյն, զոր արդէն զո՛ւարձութիւն
ստանայ ։

Երանութիւն է՝ սրարաւութիւն
ամենայն բարեաց ։

Երանութի է՝ յըստակ ճանաչումն
ստեղծողին ։

Երանութիւն է՝ ծայրագոյն՝ և ան-
պատմելի ուրախութիւն, յ'որմէ՛ն
որ օտարանայ, թշուառական է՝ և
որով՝ որ զմայլի, երանելի է ։

Երկչոտութիւն է՝ 'ի ճանձրութե
նէ ներհակաց անդոսնելի անկումն
բեկեալ սրտին ։

Օ Երացումն է՝ ամբոխեալ
չարակամութիւն ։

Օ Գ ջումն է՝ ցաւ կամա՛ւորապէս
առեալ վասն մեղաց, ունե-
լովն 'ի մտի զխոստովանեալն՝ և
զփոխարէնն ։

Օ () րութիւն է՝ անչարժ մտաց
փառա՛ւորեալ բարձրութիւն
գեղեցկապէս տնօրինելով զիրա
դժո՛ւարինս ։

Օգրութիւն է մեծութիւն բարձ
 շաղոյ, որ տկարանայ հոգւով՝ և
 մարմնով՝ տայ զարմանալի զօրութիւն:

ԹՊրութիւն է անդգայակա
 նութիւն իմն հոգւոր պա
 կասութեան՝ և օգտութեան:

ԵՎմանակ է չափ շարժման
 առաջին շարժունին:
 Եւամանակ է, թիւ առաջին վեր
 ջին մասանց շարժմանն:

ԻՄաստութիւն է տեսութիւն
 ճշմարտութեանն խաղաղացու
 ցանօղ բոլոր մարդոյն:

Իմաստութիւն է իմացական ճանա
 չումն յաճիտենական կենացն:

Իմաստութիւն է ճանաչումն բա
 րւոյ՝ հանդերձ կարողութեամբ
 խրատելոյն:

Իմաստութիւն է յոյժ բարձրացոյն
 ծանօթութիւն Վճայնոյն:

ԻՈյս է ներդործութիւն լուսաւո
 ըի բառ այնմ, որ լուսաւոր:
 Ի բունն

Ի Քումն է սրահատութիւն սրատ
 կանաւոր ժրութեան:

Խաղաղութիւն է կարգաւորեալ
 ընտալ հանդարտութիւն մը
 տայ՝ համաձայնելոյ ՚ի բարին:

Խաղաղութիւն է կարգաւորեալ
 և բարեխառնեալ համաձայնութիւն
 մասանցն:

Խաղաղութի բանական հողոյն
 է հարկաւորեալ հաւանումն խոր
 հրդոց, և դործոց:

Խաղաղութիւն հողոյն՝ և մարմ
 նոյն, է կարգաւորեալ կէանք ՚ի
 փրկութիւն մարդոյ:

Խաղաղութիւն մահկանացու մար
 դոյն, և ՚Յ է կարգաւորեալ
 հաւատով ՚ի ներքոյ յաւիտեանական
 օրինացն:

Խաղաղութիւն մարդկան՝ է կար
 գաւորեալ համաձայնութիւն ՚ի
 ներքոյ մարդկային օրինացն:

Խաղաղութիւն տան է կարգաւորեալ
 համաձայնութի համաբնակ
 հրամայողին, և հնազանդելոցն:

Խաղաղութիւն երկնային է յոյժ,
 և գերազանց կարգաւորեալ և հա
 մա

մտածայնեալ յ'ընկերակցութիւնս
զմայլէլոյն յ'Աստուած, և յիրեարս
յ'Աստուած:

Խաղաղութի՛քաղաքին է՛ կարգաւ
որեալ համաձայնութիւնս քաղաքա
ցեացն հրամայելն, և՛ի հնազան
դիլն:

Խաղաղութիւն ուղղափառէ՛, կար
գաւորեալ համաձայնութիւնս հաւ
ատացելոյ, և հաւանունմն հաւա
տոյ՝ և խորհրդոյ եկեղեցւոյ:

Խաղաղութիւն ամ իրաց է՛ հնա
զանդութի՛ կարգի նոցին:

Խաղաղութի է՛ կարգաւորութի
ընդդիմակայիցն:

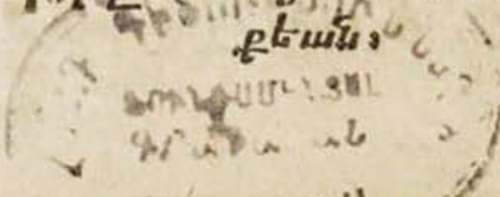
Խեղ կատակութիւն է՛ այնպիսի
կատակերգութի, որ գրգռէ՛ի
ծաղրանհամեստ իրօք՝ և բանիւք:

Խիղճ մտացն է՛ բանական եսթա
դատարան, որ միշտ վիճէ՛ի մէջ
չարին՝ և բարւոյն:

Խիղճ մտացն է՛ մասն իմացման մե
րոյ:

Խիղճ մտացն է՛ դատողական բա
նաւոր:

Խիղճ մտացն է՛ ճանաչումն յ'ին
քեանս:

Խիղճ

7430

A 402

Խիղճ մտացն է՝ ունակուի հոգւոյ՝
առնելեացն՝ և ոչ առնելեացն:

Խիղճ մտացն է՝ ունակութի մտաց
ենթադատական բարւոյն՝ և չարին:

Խիղճ մտացն է՝ հաստատութիւն
հոգւոյ առ՝ի առնել ինչ, կամ ոչ
առնել:

Խիղճ մտացն է՝, օրէնք իմացակա
նիա մերոյ:

Խ՝, ամուսնութի է՝, մերձաւորութիւն
անձանց՝ ի մարմնաւորութենէ
ժողովեալ սրակաս յ'ամենայն արիւ
նակցութենէ:

Խ՝ կումն է՝ հաւաքեալ խորհուրդ
առ՝ի որոնել զձանաչելիսն:

Խոհեմութի է՝ ուղիղ առնելեացն:

Խոհեմութիւն է՝ գիտել զինչ հո
գին սարաի առնել:

Խոհեմութի է՝ ձանաչումն խտտե
լեացն՝ և յօժարելեացն:

Խոհեմութիւն է՝ գիտութիւն չա
րեաց՝ և բարեաց, սիրելով զմինն,
և խորչելով իմիւսոյն:

Խոհեմութիւն է՝ ուղղութիւն բա
նին, որ մնայ ի գործօղն:

Խոհեմութիւն է՝ ընտրութիւն բա
րւոյ՝ և չարի, և որոց ոչ չարէ՝ և

ուչ բարի ըստ ինքեանս:

Խոհեմութի է ճանաչումն Վճայ
ին՝ և մարդկային իրողութեանց
ուղղութիւն բարի կենաց:

Խոհեմութիւն է առաքինութիւն
ըստ քաղաքականին՝ որ ըստ կանոնի
բնականին խորհի ուղղել զամբ, զոր
ինչ առնէ, և ոչինչ քան զուղիղն կա
մի առնել:

Խոհեմութիւն է ըստ մաքրողակա
նին զաշխարհս՝ և զամբ որինչ յաշ
խարհի է՝ խտտել Վճայնոյն խոկ
մամբ՝ և զամենայն ճանաչումն հո
գւոյն միայն ունիլ յՎճայինսն:

Խոհեմութիւն է ըստ մաքրեալ հո
գւոյն միայն զՎճայինսն ճանաչել,
և այնպէս յայնս՝ իւրթէ ոչ գուցէ
այլ ինչ:

Խոհեմութիւն է ըստ նախադադա
մարականին նոյն ինքն միտք Վճայ
ինք՝ որում ամ ինչ է՝ մերկասպարա
նոյ՝ և բայ:

Խոհարհութի է, ինկատմանէ իւ
րոյ տկարութեանն՝ կարողութեան,
և սրբութե, կամաւոր խոհարհումն
մտաց առաջի ստեղծողին իւրոյ:

Խոհարհութի է կորացումն, կամ ի
ծունկս

Ժուճկս իջումն իմն մտայն առաջի
 Այ միշտ պատուելով՝ և երկնչե
 լով՝ ի նմանէ:

Խոնարհութի է՝ սէր կալոյ՝ ի կարգն՝
 որ ինքեան պատշաճի, զի մի կամես
 ցի մարդն նախագահ լինիլ, այլ
 հնազանդիլ ում պարտէ՝ և որսիս
 պարտի:

Խոնարհութիւն է՝ առաքինութի,
 որով մարդն ճշմարտագոյն ճանաչ
 մամբն իւրով ինքեան անարդ երևի:

Խոնարհութիւն է՝ ճանաչումն տկա
 րութե՝ և նանրութեան իւրոյ:

Խոստովանութիւն է, որով թաքու
 ցեալ հիւանդութիւնն յայանի յու
 սով թողութեանն:

Խոտումն է, փոքրագոյն մեծարանք
 իրին քան զարժանն:

Խոտումն է՝ քամահումն իրի իբր
 զանարդ իմն:

Խոտումն է՝ հեղգաբար առնել
 զառնելիան:

Խորհուրդ է՝ անտեսանելի շնորհաց
 անսանելի կերպ:

Խորհուրդ է՝ յոր ընդ ծածկութիւ
 երևելի իրաց՝ ծային զօրութիւնն
 ծածկասկիս ներդործէ զփրկութի:

Խոր

Խորհուրդ է նիւթական տարր ար
տաքնւտ ենթադրեալ աչաց ըստ
կացուցման նշանական, և ընմանու
թեան ցուցական, և ըստ սորա բա
րերարութեանն աներևոյթ իմն
չնորհայն տոճողական:

Խրատ է՝ բան բացասութեամբ
գլխաճորեալ յորդորել յ'ինչ,
և կամ հրաժարեցուցանելով:

Խրատ է խորհեալ բան առնել
ինչ կամառ:

Խրատ է նրբահայեցութիւն մտաց,
առ'ի քննել և կարգաճորել զիրս
առ վախճանն:

Խրատ է յիշեցումն Վճային կամայն
վասն բարձրագոյն իրաց:

Խրատ է Վճային լուսաճորութի, և
պարզ և առ'ի յայտնել զկամն նր:

Խրատ է բարի և համեստ կենցա
ղավարութիւն, որում ոչ է բաճա
կան չար ոչ առնել, այլ ջանալ
յայնս զոր բարեպէս առնէ՝ անու
ղադրելիս երևիլ:

Խրատ է՝ կամք խրատելոյ զսխա
լեալն:

Խրատ է կարգաճորեալ ուղղութի
բարուց, և պահպանութիւն կանո
նաց

Նայ մեծագունից, և յառաջընթաց
ցելոց հարց:

Խրատ է կարգաւոր շարժութիւն
ամանդամոց, և պատշաճաւոր կար
գաւորութիւն ամենայն ունակցու
թեանց՝ և գործոց:

Խրատ է, որ ընդդէմ հրամանին
յիշեցումն. լաւագոյն բարւոյն. ու
րում ոչ եմք պարտաւհան:

Օ՛րաւ է՝ ակտորժակ ցրտոյն՝
և գիջին:

Օ՛ւ, ունդ է փոփոխումն ինչ յ՛ոչ
էութեանէն յ՛էութի:

Օ՛ւ, յուլութիւն է տրամութիւն
ծնեալ՝ ի շփոթմանէ մտայն.
և կամ ձանձրութի՛ն և դառնութի՛ն
հոգւոյ, որով շիջանի հոգւոր զու
արձութիւնն:

Օ՛ուլութիւն է ձանձրութի՛ն ներ
քին բարւոյն:

Օ՛ուլութիւն է, թաղիսճումն ամբո
խեալ մտոց, վասն ունայնացելոյն
իրաց, և վ՛ս ցանկութե մարմնոյն:

Օ՛ուլութիւն է յամբութիւն հո
գւոյ, որով հեղգանայ սկսանիլ զբա
րին, կամ զսկսեալն ձանձրանայ կա
տարել:

Օ՛ու

Սուրբ Թի է խեղաթիւր անկումն
կրկին մարդոյն, 'ի գուլել'ի վարժ
մանէ առաքինութեան:

Սրբ է առ իրեարս համաձայ
նութիւն հաւասարիցն՝ և ան
հաւասարիցն, տալով իւրաքանչիւր
ուսեք զիւրն տեղի:

Կորդ է նշան իմն, յոր անանդի կիր
գեցելոյն հոգևոր իշխանութիւն՝ և
գործաւորութիւն:

Կարկամութիւն է յանպատշաճ, և
յանխորհելի մտաց խստութիւն. և
ոչ կամելով տեղի տալ լաւագունի:

Սրբաւորութի է գաղտ յօժա
րութի արտափայլելոյ, կամ ցու
ցումն բարւոյն՝ յոր կարօտանայ:

Սրբ է նշան հաղորդութի Սճ
ութեանն, և սք կարգի հաւա
տացելոց տուեալ մերձեցելոց յ'Սճ
տուծոյ երանութեանէն:

Կնիք է զանազանութի 'ի յաւիտե
նական կնքոյն եղեալ բանական հո
գւոյն ը պատկերի, կերպակցեցու
ցանել զՍրբորդութիւնն ստեղ
ծեալ անստեղծ Սրբորդութեանն՝
և կրկնաստեղծողն որոշել յ'ան
կեր

կերպակցելոցն ըստ հաւատոյն կա-
տարելութեան:

Ստուութիւն է՝ մշտնջենաւոր խո-
կումն անասականութեան
յապականացու մարմինն:

Սիւ է շարժումն բարկութեան՝
եղեալ ՚ի տարածայնութենէ:

Ս՝ օնաւորութիւն է՝ վերսաին
կապ հոգւոյ մերոց առ ՚ի ծառայ
ել միոյն Նստուծոյ:

Նմբերութի է՝ կամաւոր՝ և
հանապազորդ տեւողութիւն
մեծամեծ՝ և ահաւոր իրաց. սրտ
ճառ համեստութե՝ և օգտութե:
Համբերութի է՝ օտար չարին հան-
դարտ մտօք համբերել, և ընդդէմ
չարչարողին՝ ոչինչ կերպիւ յիսակալ
լինիլ:

Համբերութիւն է՝ նամ չարչարող
կրից արտաքնուստ ՚ի վերայ եկեւոյ
յաղթութեամբ տեւողութի:

Համեստութի է՝ սուսքինութի, ո-
րով ամօթխածութիւն ստանայ ին-
քեան մաքուր՝ և կայուն արժանաւ-
որութիւն:

Հայհոյութի է՝ համարել Ն. Յ. զոր-
ինչ ոչ է՝ նր:

Հայ

Ի այնպիսի թիւն է՝ բան արտաբե-
րեալ ՚ի նախատինս ՄԺ:

Ի անձար է՝ շնորհ իմանալոյ զփրկա-
կան նշանակութիւնս բնական՝
կամ կացուցեալ նշանաց:

Ի աւատ է՝ գոյացութիւն յուսացե-
լոյ իրաց՝ և յանդիմանութիւն, ո-
րոյ ոճն երևին:

Ի աւատ է՝ մնացական տեղակալու-
թի՛ հաւատացելոյ, որ տեղակալէ՛
զարդարոն ՚ի ճշմարտութիւնն, և
զճշմարտութիւնն ՚ի նոսա:

Ի աւատ է՝ լուսաւորութիւն մտաց
եղեալ յ'առաջին լուսոյն առ ՚ի տե-
տանել զհոգևոր բարիս:

Ի աւատ է՝ խորհիլ հաւաքաբանու՞թ
զայնտիկ, որք վերաբերին առ քրիս-
տոնէական կրօնս:

Ի աւատարմութիւն է՝ պահպանու-
թիւն բանից՝ և դաշանց:

Ի աւաքաբանութիւն է՝ բան՝ յորս
ումանցեղելոյ, և հաւանելոյ՝ այլ իր-
ինչ յ'այնցանէ՝ որք եղեղեն ՚ի հար-
կէ պատահի այնոքիւք, որք եղեալ
և հաւանեալք են:

Ի Վճ է՝ որ ոճ կրէ, և ոճ քարչի-
նեղութի է՝ բարեբարոյութի
հո

հողւոյ՝ որ ոչ գրգռէ, և ոչ գրգռի,
 ոչ վնասի՝ և ոչ վնասել խորհի:
 Հեզութի է՛ կատարելութիւն՝ կամ
 քաղցրութի, որ տայ տեղի չարին՝
 և գիտէ հնազանդիլ մեծագունին,
 և ոչ ընդ դիմանալ չարացն՝ և հաւ
 անի բարեացն:

Հեզութի է՛ հանդարտութի համեստ
 հողւոյ, որ ոչ իւրք ամբոխամբ
 դիպունձոց շարժեալ լինի:

Հեզութի է՛ քաղցրութիւն հողւոյ,
 զոր ոչ յաղթէ՛ դառնութիւնն:

Ինչպէս զգութի է՛ թմրութի մտաց,
 որով ոք լինի անիոյթ՝ ի կատա
 րել զորինչ սլարաի:

Ինչպէս զգութ է՛ արանց գիտնոց կար
 ծիք առ ինքեանս ձայնակցելոց, և
 առ այլս տարաձայնեցելոց:

Ինչպէս զգութ է՛ կամք առնե
 լոյ զհրամանս մեծագունին:

Ինչպէս զգութ է՛ պատշաճաւոր
 լողութիւն, որ ըստ կանոնաց տը
 գրոց, և ըստ կացուցման եկեղեցւոյ՝
 զոր պարտիմք մեծագունին:

Ինչպէս զգութ է՛ սուրբ ջանօք
 ուրացումն յատուկ կամացն:

Ինչպէս զգութ է՛ յայն՝ որ յատուկ, և ըստ
 2 ք ինքեան

ինքեան լեւելօք ընդունի:

Ի ղ գի է գոյացու թիւն անմարմին,
իմացական ընդունօղ լուսաւո
րութեան վերջին՝ առ ընչութեամբ
յառաջնոյն:

Ի ղ գի է գոյացու թիւն անմարմին,
կառավարիչ մարմնոյն:

Ի ղ գի է ներգործութիւն բնական,
և գործիական մարմնոյն զօրութիւն
կենդանութիւն ունողի:

Ի ղ գի է նմանութիւն ամենեցուն:

Ի ղ գի է Վճակերսլ շունչ կենաց:

Ի ղ գի է գոյացու թիւն իմացական
կարգել յերանութիւն յինքեան,
և ի մարմնումն:

Ի ղ գի է կատարօնութիւն մարմնոյ
բնական գործիաւորեալ, զօրութիւն
կենդանութիւն աւնողի:

Ի ղ արտութիւն է յօժարութիւն
թիւր գերազանցութեան:

Ի ղ արտութիւն է ախտ զայրացել
և ուռուցեալ փքով:

Ի ղ աման է, որ ոչ հնազանդիլն է
մեղք:

Ի ղ ըշտակ է իմացական գոյացութիւն
մշտաշարժ կամօք, անձն իշխան, ան
մարմին Վճ սպասաւոր անմահ:

ՉՐ՝ յնէ, հնչումն ելեալ 'ի բե
րանոյ կենդանւոյ բնական
դործեօք ձեացեալ առ'ի գոյացու
ցանել զձայն:

Չանձրութի է՝ Լքումն անձին:

ՏՄարտութիւն է՝ հաւատա
րութի իրին առ իմացմանս:
ՂՂմարիտէ՛ գոյն՝ որ է, և ո՛չ գոյն
որ ո՛չ է:

ՂՂմարտութի է՝ ծայրագոյն նմա
նութեան սկզբանն:

ՂՂմարտութի է՝ ուղղութիւն, որ
միայն մտօք իմացեալ լինի

ՂՂմարտութիւն է՝ առաքինութի,
որով ցուցանին՝ կամ ասին առանց
փոփոխման այնք, որ էին, են՝ և լի
նելոյ են:

ՍՐ՝ լմին է՝ 'ի տեղւոջ սրարա
գրաբար, և սահմանապէս:

Սաքառումն է՝ յանկարծ ջրէն շարժ
մամբ հակաձառել ընդդիմագը
րեալ ձառիցն:

Սեղք է՝ յետս դարձումն յանփո
փոխ բարւոյն, և դարձումն 'ի
փոփոխական բարին:

Սեղք

Մեղք է՝ գործ անկարգ :

Մեղք է՝ արժանաւորութիւն պատ
ժոյ :

Մեղք է՝ ապականութե տեսակին՝
եղանակին, և կարգին, որք էն յիւ
րաքանչիւր ստեղծուածս :

Մեղք է՝ յանցումն Վճային օրի
նացն, և անհնազանդութի Վճայ
ին սրատո՛ւիրանայն :

Մեղք է՝ զրկումն Վճային օրի
նացն, և անհնազանդութիւն երկ
նային սրատո՛ւիրանայն :

Մեղք է՝ կամք պահելոյ՝ կամ հա
սանելոյ այնմ, զոր արդարութիւնս
արդելու :

Մեղք է՝ ասացեալն՝ արարեալն, և
ցանկացեալն ընդդէմ Վստուած
ային օրինայն :

Մեղք է՝ ստուենկանումն Վճային
օրինայն, և անհաղորդութիւն երկ
նային հրամանայն :

Մեղք է՝ ցանկալ՝ զորս խոտեաց
Քս, և փախչիլ յորոյ նայն համբե
րեաց :

Մեղանչելն է՝ արհամարհելովն զան
փոփոխ բարին, յարիլ փոփոխա
կանայ իրողութեանց :

Մե

Մեղադրութիւն է՝ անարատշաճ՝ ի
կիր առնումն անձն իշխանութեանն
յառնել ինչ՝ կամ զանցառնել:

Մեղկութիւն է՝ ոչ տանել խտտա
դոյն իրաց:

Մեղկ է՝ սր ոչ տանի խոշորութեանց, և ոչ ձեռնարկէ՝ ի բարձրագոյնս՝ և՛ ի դժուարինս, այլ փախ
ջի և տայ տեղի իւրաքանչիւր ներ
հակի:

Մեծարտութիւն է՝ բանաւոր՝ և
յօժարական արձակումն յահար
կուս՝ և՛ ի դժուարինս:

Մեծագործութիւն է՝ սկսումն՝ և
կատարումն դժուարին, և սրայծառ
իրողութեանց:

Մեծագործութիւն է՝ ընդ արձակ՝ և
սրայծառագոյն խորհուրդ սրտի հն
գերձ կատարմամբ մեծամեծաց, և
վեհագունից իրողութեց:

Մկրտութիւն է՝ լուացումն ար
տաքին մարմնոյ. եղևիլ՝ ի ներքոյ
բացորոշեալ ձևոյ բանից:

Մկրտութիւն է՝ ջուր՝ լուացող մե
ղաց, և սրբող բանիւն Ա. Ե.

Մկրտութիւն է՝ որով զառհաւատ
չեայ հողւոյն Արբոյ առնուիք.

և սկիզբն այլ կենաց լինի 'ի մեզ՝
 վերստին ծնունդ՝ կնիք պահպա
 նութեան, և լուսաւորութի:

Սկրտութիւն է՝ սկիզբն սրբազնա
 գունից պատուիրանաց սուրբ գոր
 ծոյն՝ և այլոց Վճային պատուիրա
 նացն ընդունողութիւն զկարողու
 թիւն, կատարել զմեր շնչաւոր ու
 նակութիս, և 'ի վերին կենացն հան
 գիստ ճանապարհակից մեզ լինիլ:
 Սկրտութիւն է՝ լուացումն 'ի ջուր՝
 սրբեալ բանիւ կենաց, այսինքն
 կոչմամբ Երրորդութեն:

Ստորութիւն է՝ ապականութի
 բնական բարեացն:

Յնչանք է՝ ոչ առնել զհրա
 մայեալն:

Յանդրդնութի է՝ զգործս՝ և զս
 սացուածս այլոց խրացուցանել:

Յատկացումն է՝ առանձնական իմն
 վերբերութի, վասն հոմանունութե
 ըստ յատկագոյն այնմ անձին:

Յարատեւողութի է՝ հաստատուն՝
 և մշտնջենաւոր կասումն 'ի բարին:

Յաւիտեանակնութի է՝ անփոփոխ
 յարատեւութի աւանց սկզբան՝ և

վախ

զախճանի . որ սլառկանի մկայն Մ.^ս
տուծոյ :

Յաւիտենականութի է՛ կատարեալ
Մ.^ծ անսահմանելի կենացն բովան
դակն համանդամայն :

Յափրշտակութիւն է՛ բռնաւոր
առումն իրաց օտարաց :

ՅՄյս է՛ բաղձանք երկնային բա
րեոյն աներկբայ հասանել նմա :

Յնյս է՛ ստոյգ ակնկալութիւն հան
դերձեալ երանութեանն յառաջ
եկեալ ՚ի շնորհացն Մ.^յ, և ՚ի յա
տուկ երանութեանցն :

Յնյս է՛ ունակութիւն մտաց յղա
ցեալ յառատութենէն Մ.^յ, ունե
լոյ զկեանս յաւիտենական բարի
արդեամբք :

Յուսահատութի է՛ խորտակումն
յուսոյն դառնալ անդրէն ՚ի շնորհս :

Յուսահատութիւն է՛ ո՛չ ապաստան
լինիլ յարգիւնս իւր, և ո՛չ յանո
խակալութիւնն Մ.^ստուծոյ :

Մ.^սխասահմանութի է՛ նախա
դիտութի բարերարութե
Մ.^ստուծոյ :

Մ.^սխասահմանութի է՛ նախակար
գու

դռութիւնն ուրուք առ փառս:

Նախասահմանութիւնէ՛ յառաջադրումն ողորմելոյ:

Նախասահմանութիւնէ՛ նախապատրաստութի շնորհաց ՚ի ներկայս, և փառաց ՚ի հանդերձելումն:

Նախասահմանութիւնէ՛ նախաձեռնաչումն բարեաց, հանդերձ պատճառութեամբն իւրեանցն:

Նախադիտութիւն է՛ նախաձանաչումն չարաց առանց պատճառութեան:

Նախազաղափարք էն՝ նախկին տեսակք իրողութեանց, որք ըմբռնին Վճային իմացմամբ:

Նախախնամութիւն է՛ յՎ. Ե. Ե. ասեղեալ հարատակումն:

Նախախնամութիւն է՛ կամք Վ. Ե. որով ամենայն էքս առնուն զպատեհն իւրեանց ելս:

Նախատինք է՛ բանիւ՝ կամ գործով ածել ՚ի վերայ ումեք զանարդանս:

Նախատինք է՛ առնել զվրէժ արհամարհելի բանիւք:

Նախանձ է՛ ցաւ ՚ի բարեբաւտութենէ այլոց:

Նախանձ է՛ արամութի վամն բարւոյ այլոց:

Նա

Նախանձ է՝ ատելութիւն բարե-
բաստութեան այլում:

Ներկայ է՝ որ ոչ ունի մնացակազ
գոլ՝ այլ անցանէ:

Նորհակալութի է՝ ի միտա-
ծումն բարեկամացն, և երախ-
տեաց այլոց, ունելով կամս հատու-
ցանելոյ:

Նորհակալութիւն է՝ առաքինու-
թիւն, որով երախտաւորացն մերոց
պարտիմք լինիլ շնորհակալու:

Նորհակալութիւն է՝ յոր ուժ-
գին յօժարութք պահէ զբարե-
կամութիւնն առողին, և տուողին
առ միմեանս:

Նութիւն է՝ ասպականութիւն
զուգակցան հաւատոյն:

Փոթումն է՝ մարմնոց շփոթա-
կանաց այլայլեւեաց միութի:

Որ է՝ անկարգ մտաց թաքու-
ցեալ դառնութիւն:

Ո՛խ է՝ հնացեալ բարկութի:

Ո՛րմութի է՝ առաքինութի, որ-
ով շարժի հոգին ի վր թշուա-
ռութեամբ նեղելոցն:

Ողորմութի է՛ ատորժակ ցաւակից
 հողոյ՝ հանդերձ բարերարութիւն :
 Ողորմութիւն է՛ անոխակալ՝ և հաւ
 ասար ներումն՝ ի վերայ ամենե
 ցուն, և՛ ի նեղեալն ցաւակից ոգւոյ
 խոկումն :

Ողորմութիւն է՛ տրտմութիւն առ
 այլոյ չարս :

Ողորմութիւն է՛ որով երկրաւորքս
 շահէն զերկնաւորսն :

Ողջախոհութիւն է՛ ատրել բանա
 կանին՝ ի վերայ գէջ ցանկութեցն,
 և՛ ի վերայ սյլ անյուզղայ յարձակ
 մանցն :

Ողջախոհութի է՛ ոչ ումեք՝ ի զղջա
 լեացն ցանկալ՝ և ոչ իմիք անցա
 նել յօրինաց համեստութենէ, և
 ի ներքոյ լծոյ բանականին նուա
 ճել զցանկութիւնն :

Ողջախոհութիւն է՛ ունակութի,
 որ արգելու զյօժարութի յայնցա
 նէ, որ գարշութի ցանկացեալ լինին :

Ողջախոհութիւն է՛ առաքինութի
 ըստ քաղաքականին, ոչինչ ցանկալ
 զղջալեացն, ոչինչ իրօք անցանել
 զօրինօքն, այլ ընդ լծով բանակա
 նութեն նուաճել զցանկութիւնն :

Ողջախոհութիւն է՛ ըստ մաքրողա
կանին թողուլ զամ, զորինչ՝ ի սկստ
մարմնոյն սրահանջի՝ ո՛րքան տեւէ
բնութիւնն ։

Ողջախոհութիւն է՛ ըստ մաքրեալ հո
գւոյն զերկրաւոր ագահութիւն ո՛չ
սանձահարել՝ այլ ամենեւին հեռա
նալ ։

Ողջախոհութիւն է՛ ըստ նախադա
ղափարականին, կենցաղավարուի
իմն յինքեան յաւիտենական դի
տաւորութեամբ ։

Որկրամոլութիւն է՛ անկարգ ցան
կութիւն ուտելոյ ։

Որկրամոլութիւն է՛ անկարգ սէր հեշ
տութե ըստ ճաշակելեացն ։

Որկրամոլութիւն է՛ իւրաքան
չիւր կերակրով ընուլ զլայնաբաց
ցանկութիւն կոկորդին ։

Որկրամոլութիւն է՛ յօժարութիւն վեր
երեոյթ բարւոյն ընդ սլատրուա
կաւ կազդուրողին ։

Որկրամոլութիւն է՛ կլանող ուսման,
ո՛չ հաւանեալ կոսարաց բնութեն ։

Որկրաժետութիւն է՛ անկարգ ցան
կութիւն յ՝ առնուլն զկերակուրն՝
կամ զըմսելին ։

Որոտու՛մն է՛ ճայն՝ շարակցեալամ սոյն :

Որոտու՛մն է՛, շիջումն հրոյ յ՛ամսն :

Ուղղութի՛ն է՛ յառաջ եկեալ պատ ճառայ համահաւասարութիւն արդարութիւն :

Ուղղութիւն է՛ արժանաւոր հատուցումն վարձուց, լը անսխալ կշռոց բանականութեանն :

Ուղղութի՛ն է՛ սէր հաճասարութե յ՛այնս, յ՛որս պարտի լինիլ հաւասարութիւն :

Ուռուցո՛ւմն մտայն է՛ կամք առնլոյ վրէժ, վասն անիրաւութեանցն, որ ընդդէմ ինքեանն :

Չէ՛ր է՛ սակասութի բարւոյ, կամ յետս դարձո՛ւմն յ՛անփո փոխելի բարւոյն :

Չարակամութիւն է՛ չար կամք մարդոյ, յորժամ ո՛չ կարէ ունիլ այլ ինչ :

Չարութի՛ն է՛ նիւթել ումեք զչարիս : Պ՛է՛հ է՛ առաքինութիւն արդելման, և սարկեշտութիւն կերակրոց :

Պաշտո՛ն է՛ պատկառանք, և ծառայ

ութիւն մատուցեալ Վճում:

Պաշտօն է ծայրագոյն սրատիւ, որ
միայն Վճ վայելէ:

Պատահումն է՝ իր ունող էութեան,
որ բնաւորեալ է յայլում լինիլ:

Պատուասիրութիւն է՝ մոլեգին աշխորթակ մեծութե՝ կամ սրատուոյ:

Պատուիրան է՝ հրաման առնելոյ
ինչ, կամ ոչ առնելոյ:

Պատիւ՝ և մեծարանք է առաքինութիւն,
որ տայ զստաշաճաւոր սրատիւն
համեստ անձանց, կամ բարձրացելոյ
ինախագահութի իմն:

Պարսաւ է բան արտաբերական է
ից չարաց՝ հակառակ գովութեան
լեալ:

Պարծումն է՝ խանչումն մտաց խոստանալով
յ՛ինքենէ, զորինչ ունի:

Եւ կամ, յայնմանէ, զոր ունի իբր
թէ ունիցի յինքենէ:

ՊՈւնկութիւն է բղջախոհական
խառնակումն, ազատ ընդ ազատին՝
եթէ իցէ բող, եթէ այրի, և
եթէ հարձ:

ՊՍակ է արդար զուգակցութիւն
արու՛ի և իղի, ունելով անբաժանելի
կենցաղավարութիւն:

Սէրէ վախճանս պատուհիրանց.
'ի սբ սրտէ՝ 'ի բարի խղճէ
մտաց՝ և յ'անկեղծաւոր հաւատոյ:

Սէրէ սիրելու թիւն, որով սիրէ
զԼ՝ ծ վասն ինքեան, և ընկերն վժ
Լ՝ ստուծոյ՝ և յԼ՝ ծ:

Սէրէ կեանք, որ միաւորէ զսիրողն
ընդ սիրեցելոյն:

Սէրէ առաքինութեան, որով ցան
կամք տեսանել զԼ՝ ստուած՝ և
զմայլիլ 'ի նմա:

Սէրէ առաքինութեան, որով ախորժակ
մերոյս հոգւոյ ամենւինէ ուղիղ:

Սէրէ ուղղագոյն ախորժակ մտաց
մերոյ:

Սէրէ՝ համաձայնութիւն մտաց ըն
կերակցութիւն ընտրելոց, և երա
նելի կեանք հոգւոյ՝ և հրեշտակաց:

Սէրէ ունիլ բարի կամս առ Լ՝ ծ
վասն ինքեան, և առ ընկերն յԼ՝ ծ
վասն Լ՝ յ:

Սէրէ՝ ունիլ կամք բարի առ ամե
նեսեան:

Սէրէ առաքինութի՛ն՝ որ յատուկ
միայնէ արդարոց՝ և որդւոց Լ՝ յ:

Սէրէ՝ ունակութի՛ն՝ առաքինութե
'ի հոգին, որով սիրեմք զԼ՝ ծ:

Միրելու թիւն է սիրել զսիրելին
 վո սիրելոյն, և ոչ վո ինքեան:
Սիմոնականութիւն է յօժարական
 կամք գնելոյ, կամ վաճառելոյ զհո
 գեորն, կամ կասպակցեալն ընդ հօ
 գեորին:

Սկափառութիւն է յօժարութի
 մարդկային գովութեան:
Սուգ է շնորհք սաստկապէս ցաւե
 րոյ պատահեալ չարին, և պակա
 սեալ բարւոյն:

Սուգ է դառնութիւն ոգւոյ վասն
 անկար գոլոյն առնլոյ վրէժ 'ի չա
 րէն. և յ'որմէ ոչ կարէ առնուլ
 վրէժ ջանայ լալով փոխարէնս մա
 տուցանել:

Սուրբ է նայն ինքն մաքուր՝ կամ
 հաստատ, կամ թարց հողոյ:

Սուտ է գոլն որ ոչ է, և ոչ գոլն որ է:

Սոութիւն է սուտ նշանակութի
 ձայնի դիտաւորութի պատրելոյ:

Ստութիւն է պատրուակումն ճշմի
 տութեանն բանիւ, կամ գործով:
 կամ պատրողական շարժմամբ:

Ստամտութիւն է հնացեալ ժանտ
 հողոյ ընդդէմ ումեք:

Սրբութիւն է ամբողջութիւն եր
 40

Կոյուենց մարդոյն սրահել վասն սի
րոյն Մտուծոյ:

Սրբութիւնէ մաքրութի հոգւոյն՝
գարշելով յամ զազրութենէ:

Սրբութիւն է՝ յամենայն սղծու
թենէ ազատ՝ և կատարեալ, և ա
մենեւին անբիծ մաքրութիւնն:

ՍՎանչելի է՝ որ երևի բարձրա
գոյն, և անսովոր. ՚ի վեր քան
զյոյս, և զկարողութի իմացելոյն:

Ս Մշխ է՝ փոխատուութի ար
ծաթոյ վս գարշելի շահից:

Ս աշխ է՝ առնուլ աւելի ինչ քան
զոր եան փոխ

Ս աշխ է՝ սրահանջել շահ, վասն
փոխատուութեանն:

Տ Մրբ է՝ յառաջինն բաղադրե
լեաց, և ոչ բաղադրեալ:
Տարբեղէնէ, իւրաքանչիւր մարմին
բաղադրեալ ՚ի չորից տարերց:

Տարաձայնութիւն է՝ յորժամ քա
մասէ որ՝ համայձայնիլ այլոց զի
ինքն երևեսցի մեծ:

Տարաձայնութիւն է՝ անհաւանու
թիւն բարեկամացն ընդ միմեանս:

Տա

Տատանումն մտայն է՝ զբաղումն սիրոյ առ անարժանս :

Տարալծորդութիւն է՝ անշարայաբութիւն մտայ, որով բոլորովին թողեալ լինի սկսեալ բարին :

Տարտամութիւն է՝ անշարայարութիւն հոգւոյն, որ առաւել կամի ոք կեալ թշուառութիւն՝ և չքաւորութիւն քան վասն հարկաւոր սկիտոյ իցն սակաւ մի աշխատանաց տանիլ :

Տգիտութիւն է՝ պակասութիւն գիտութե՝ զոր սլարտի ունիլ :

Տկտութիւն է՝ ճշմարիտ՝ և ստոյգ նկատումն մտայ, վասն իւրաքանչիւր իրի :

Տեսութիւն է՝ անտարակոյս ըմբռնումն իրին :

Տիւն է՝ յարեգակնէ լուսաւորեալ՝ ի վերայ երկրի :

Տկն է՝ ի քարէ, և ի փայտէ՝ շինեալ ի շինողէ, քառանկիւնի ձեւով :

Տուն է՝ ծածկոյթ պահելով զմեզ ի ջերմոյ, և ի ցրտոյ :

Տրամախոհութիւն է՝ զօրութիւն, որ բաղադրէ զպատկերս ընդ պատկերի, և զպատկերս ընդ գիւ

տաւորութիւնս, և զգիտաւորութիւնս ընդ գիտաւորութիւնս :

Տրամութիւնէ՛ ի շփոթմանէ մտաց անկարգ դառնութիւն ոգւոյն :

Տրամութիւնէ՛ ստորանկումն մտաց վո՛ր ի վրէկեալ ինչ պակասութիւն :

Տրամութիւնէ՛ թաղծուին մտաց վասն ներհակաց իրաց :

Տրտունջ է՛ գանգատ սրտին, որնշանակէ զանհաճութիւն նորին :

Տրտունջ է՛ ներհակախօսութիւնս պատշաճ, արարեալ ընդդէմ առ նելեաց Մ. Ե, կամ մարդկանս :

Տրտնջականն է՛ ունակութիւն իմն կարողական իմացմանն :

Տրտնջականն է՛ շարժողական զօրութիւն հոգւոյն, որ միշտ բնաւորել է՛ կատակցիլ ի վերնագոյնսն :

Օ Մնկութիւ մարմնոյ է՛ նամ տէն

Զ չուին, որ վերաբերի առ հեշտութիւն մարմնոյն :

Յ անկութիւ աչաց է՛ բաղձանք ամենայնի, զոր ինչ տեսանէ աչօք :

Փ Ուփոխումն է՛, այլ կերպ ունիլ յայնժամ քան այժմ :

Ք Վրաց արդարութենն է՛ սաս
տիկ տենչումն արդարու
թեանն, կամ ծայրագոյն բարւոյն:

Ք աղց է՛ ախորժակ ջերմին, և չո
րոյն:

Ք աջութիւն է՛ հաստատութիւն
մտաց անխախտ, և յարամնայ՝ ի յօ
ժարութիւնն:

Ք Վախութիւն է՛ բեռն ծանրա
գոյն, և կապ նեղագոյն. թշուառա
պէս ընկձելով զհոգի՝ և զմարմին,
զզգաստութիւն, և զբան. զի մի առ
նուցու ՚ի կիր զիւրոցն գործս:

Ք Ուն է՛ անկարութի զգօնութե՛ն
վ՛ս առաւելութեան հսկմանց:

Ք ուն է՛ հանգիստ շնչական զօրու
թեանց, որով յառաջանան բնա
կան զօրութիւնքն:

Ք ուն է՛ դարձումն շնչոյն արտա
քուստ ՚ի ներքս:

Ք ուն է՛ հանգիստ շնչական զօրու
թեց ընդ սաստկանալ բնականին:

Ք ուն է՛ պատկեր մահու, և ծնա
նի ՚ի ծուլութենէ:

Ք Սութիւն է՛ դաղտ խօսիլ չար
զընկերէն:

Ըրեսպոստիւնի յաղագիս Ընասիւնումն էց, և
 Սարումն էց. ըստ հարի՛ ՚ի Բռան Յոյն օրինա
 կէ Գաղափարեալ՝ և հարգարդրեցեալ յ'ումն
 նէ ապիկար դարէ Անանքեցոյ :

Ըրգարե գովելի են գեղեցիկքն,
 և պարսաւելի գարշելիքն. քան
 զի՛ գեղեցկացն յառաջեալ լինին
 առաքինութիւնքն, և գարշելեացն՝
 չարութիւնքն :

Ըյլ և՛ գովելի են և պարճառք ա
 ռաքինութեանցն, և հեակեալքն
 առաքինութեց, և լեալքն՝ ի նոցունց,
 և գործք նոցունց. բայց՝ պարսաւե
 լիք, որ ներհակք են :

Ըրդ՝ եռամասնեայ հոգւոյն առ
 նլով, (ըստ Պղատմնի հարծեայն) Բա
 նականին առաքինութիւն է՛ խոհեմութիւնն.
 Իսկ Յամնատեսակին՝ հե
 ղութիւն, և արիութիւն. այլ՝ Յան
 կականին՝ ողջախոհութիւն, և ժուժ
 կալութիւնն. բայց՝ բոլոր անձինն
 (հոգւոյն), արդարութիւնն, ազա
 տականութիւն, և մեծահոգութիւն :
 Իսկ չարութիւն Բանականին է՛ ան
 զգայութիւն (անմտութիւն). և Յա
 մնատեսակին՝ բարկացողութիւնն,
 և զանդիտութիւն. իսկ Յանկանին՝
 զեղ

40
դեղխութիւն, և շուայլութիւն . բայց՝
բոլոր հողւոյն՝ անիրաւութիւն, ան
ազատականութիւնն, և փոքրահո
գութիւնն :

Սահմանի լուսաբանութեանց :

Խոհեմութեան :

Ի՞նչ ուրեմն խոհեմութիւնն առա
ջինութիւն բանական հողւոյն
պատրաստական այնոցիկ, որ առ բա
րեբաստութիւն դործակից լինին :

Հեղուութեան :

Ի՞նչ հեղութիւնն, կամ հանդարտութիւն
է՞ առաքինութիւն ցասմնատեսակին,
ըստ որում դժուարաշարժք լինին
առ բարկութիւնն :

Լուսաբանութեան :

Ի՞նչ արիութիւնն է՞ առաքինութիւն
ցասմնատեսակին, ըստ որում հեղ
գաղարհուրք դժուարաշարժութիւն
յ՛երկիւղիցն, որ յաղագս մահու :

Ողջախոհութեան :

Ի՞նչ ողջախոհութիւն է՞ առաքինու
թիւն ցանկականին, ըստ որում ան
իրաւք լինին առ վայելմունսն յուր
հեշտութեանց :

Ժողովարանութեան :

Ի՞նչ ժողովարանութիւն է՞ առաքինու
թիւն

Թիւն ցանկականին, ըստ որում ար
գելուն մտօքն զցանկութիւնն դի
մեալ առ յոսին հեշտութիւնն :

Լ՛րդարութիւնն :

Եւ արդարութի է՛ առաքինութի
հոգւոյն՝ բաշխական ը արժանաւոր
ութեանն :

Լ՛նշարահանութիւնն :

Եւ աղատականութիւն է՛ առաքին
նութիւն հոգւոյն՝ դիւրածախ՝ ի
գեղեցիկսն :

Ս՛եծահոգութիւնն :

Իսկ մեծահոգութի է՛ առաքինութիւն
անձին, ը որում կարեն հան
դուրժել բարեբախտութե՛ և վա
տաբախտութեան. պատճոյ, և ան
պատճութեան :

Ս՛ահմանք Ըարութեանն :

Լ՛նշարահանութիւնն :

Լ՛նշարահանութիւնն անհոգութիւնն է՛ չս
րութիւնն բանականին՝ չարս
չար կելոյ պատճառ :

Լ՛արկացողութիւնն :

Եւ բարկացողութի է՛ չարութիւն
ցամնատեսակին, ըստ որում դիւ
րաշարժք լինին առ բարկութիւնն :

Ս՛ան

Օտնգիտութիւնն ։

Իսկ զանգիտութիւնն է՛ չարութիւնն ցաս
մնատեսակին, ըստ որում զարհու
րեալք լինին յ'երկիր զից, և մանաւ
անդ՝ որք յաղագս մահու ։

Օեղխութիւնն ։

Օեղխութիւնն Բղջախորդութիւնն է՛ չարու
թիւնն ցանկականին, ըստ որում յօ
ժարեալք լինին առ յօռին հեշտու
թիւնսն ։

Շապլութիւնն ։

Շապլութիւնն անժոռ-ժկալութիւնն է՛ չա
րութիւնն ցանկականին, ըստ որում
յօժարեալք լինին անբանութեամբ
առ'ի ցանկութիւնն՝ վարեալ 'ի վայ
ելմունսն յօռին հեշտութեց ։

Մնիրաւութիւնն ։

Մնիրաւութիւնն է՛ չարութիւնն հօ
գւոյն, ըստ որում աղաչք լինին ա
ռաւել քան զարժանս ։

Մնազատականութիւնն ։

Մնազատականութիւնն է՛ չարութիւնն
հոգւոյն, ըստ որում շահի ըղձայելք
լինին յ'ամենայն կողմանէ ։

Փոքրահոգութիւնն ։

Փոքրահոգութիւնն է՛ չարութիւնն
հո

հողւոյն, ըստ որում անկարողք լինին հանդուրժել բարեբախտութեան, և վատաբախտութեան. սլատնոյ՝ և անսլատնութեան:

Վարժք Լուսաբնութեանցն:

Խոհեմութեան:

Խոհեմութեանն է՝ խորհիլն, և ընտրելն զչարն՝ և զբարին, և զամենայն ինչ՝ որ ՚ի կենցաղումն է, հաճելի, և գարշելի. ՚ի կիրարկանելն բարնոք զամբնաճորեալ բարութիւնովքէն ուղղապէս. նկատելն զժամանակն. հմտութեք վարիլն բանիլ և գործով. ունիլն զփորձառութեամբ պիտանացուացն: Իսկ յիշելն, և փորձառութիւն, և հմտութիւնն՝ կամ է՝ ՚ի խոհեմութեան իւրաքանչիւրն ՚ի սոցունց, կամ միւստմիոջէն հետեւեալ լինի խոհեմութեան, կամ թէ՛ ՚ի սոցունց միայն սլատնառւիկիցք խոհեմութեանն է՝ իբր փորձառութիւն, և յիշումն. իսկ միայն մասունք խոհեմութեանն, քաջախոհութեան և հմտութիւն:

Նկտութեան:

Իսկ հեղութեանն հանդարտութեան է՝ կարող լինիլն համբերել չափաճորամբ

ամբաստանութեանցն՝ և արհամարհանացն. և ոչ արագասկս արշաւելն առ ՚ի սրատուհաս, և ոչ դիւրաշարժ դողն առ ՚ի բարկութիւնս. այլ առանց դառնութեան բարուց՝ և առանց վիճմանց՝ դադարումն ունիլ յանձին, և հաստատութիւն:

Արիւթեան:

Արիութեան հեղձ գոլ առ զարհաւրանն յերկիւղիցն, որք մահ սպառնան, և վտասահանալն ՚ի դժոճարին սրն, և քաջայանդուդն առ վիշտն. և մանաւանդ յօժարիլն ՚ի մեռանիլ բարձրք, քան թէ ՚ի կեանամթով, և յաղթութեան սպառնալու գոլն. հակառակն և սէ արիութեան, վատակիլն, և ժրանալն և զանկալն աչքանալ. և հետեւեալ լինի արիութեան բարեհանդգնութիւն, և բարեհագութի, քաջասրտութիւն, և վստահութի. նաև՝ աշխատասիրութիւն, և ժրութիւն:

Ողջախոհութեան:

Իսկ ողջախոհութեանն է՝ ոչ սխրանալ ընդ վայելուածս մարմնական հեշտութեանց. և անըղձալի համարելն զամ գարշելի հեշտութեց վայելու

եւրուածսն. և երկնչիւն յ'իրաւի ան
 երկեանու թիւն. և կարգիւն 'ի կեն
 ցալու մն ընդ փոքունց, նմանապէս
 և ընդ մեծամեծաց. և հետևեալ
 ինի ողջախոհութեանն բարեկար
 դութիւն, պարկեշտութիւն, պատ
 կառութի, և զգուշութիւն:

Եւթիւնութեան:

Եւ ժուժկալութեան է՛ կարելն ար
 գելուլ բանականաւն զցանկութիւն
 դիմել առ 'ի վատթար վայելուածս,
 և հեշտութիւնս. և ժրանալն, և
 համբերելն բնական կարօտութե,
 և տրամուլութեան:

Եւ տարբարութեան:

Եւսկ արդարութեան է՛ բաշխական
 գոլն այնմ, ինչ որ արժանն է՛. ողջ
 պահելն զհայրենի սովորութիւնն, և
 զկանոնսն. և պահելն զգրեալ օ
 րէնսն. և ճշմարտախօսելն առ իրս
 տարբերս. և կաշնուլն զխոստմուն
 սրն: Եւս է՛ առաջին իրաւն, որ է՛
 առ Ե՛ծ. երկրորդն առ դիւն. եր
 րորդն՝ առ հայրենիան, և ծնօղն.
 չորրորդն՝ առ ննջեցեալսն. յորս է՛
 բարեպաշտութիւն, որ է՛ կամ մասն ար
 դարութեան, կամ հետևեալն.

Հետևի արդարութեանն՝ սրբութիւն, ճշմարտութիւն, հաւատ, և չարատեցութիւն:

Բարոյականութեան :

Բարոյականութե է յօժարատրական գոյն ընչիցն՝ ի գոյլիւն. և առատանն ի ծախս սրատշաճաւորս. և օգնական գոյն յայլ և այլ զանազանութիս. և ոչ առնուն ինչ՝ ուստի ոչ է ստորս. է ևս ազատական՝ և հանդերձիւքն մաքուր գոյ, և բնակութեւն. ևս՝ կազմական գոյն յառաւելն, և ի գեղեցիկան, և որք վայելչականութիւն իմն ունին առանց ինքեան իմիք օգտութե. և սնուցանողական գոյն կենդանեաց, որք յատուկ ինչ՝ կամ սքանչանալի ունին: Եւ հետևեալ լինի ազատականութեանն բարուց գիջութի, և բարեբարութի, մարդասիրութի, և ողորմած գոյն, բարեկամասէր, հիւրասէր, և գեղեցկասէր:

Եւ ծախսութեան :

Իսկ մեծահոգութե կամ յոյժան ճիւղէ է բարձր բերելն բարեբախտութե, և վատաբախտութե. սրտուոյ՝ և անսրտուութե. և ոչ զարմանալն լի իսկի

օրափկու թիւն, և ոչ ընդ սարասան
 բու թիւն, ոչ լէ իշխանութի. և ոչ
 ընդ յաղթութիւնս մարտիցն. այլ
 ունիին ինչ խորութի անձին, և մե
 ծութիւն. է՛ և՛ս մեծահոգին, կամ
 քաջանձն, որ զկեալն իւր յոյժ փոյթ
 ոչ առնէ, զի ոչ է՛ կենսատէր, այլ
 սրբող դոյով բարութն, և նահա
 տակ, անխրա՛նի է՛ կամկար առանց
 սրտուհասականութեանն: Եւ հե
 տե ի քաջանձնութեն սրբողութի,
 և ճշմարտութիւն:

Եւ որ ծոյ չարութեանց:

Եւ ճարտութեան:

Եւ մտութե՛ն կամ անկգամութե՛ն է՛ չա
 րաջար դատելն զիրողութան, չա
 րաջար խորհիլ՝ չարաջար խմբելն,
 չարաջար՛ի կիրարկանելն զհասեալ
 բարութիւնան, ստաբար կարծելն
 յողագո՛ւ որ՛ի կենցաղումս, գեղեց
 կայն, և բարեացն. և հետե ի անմը
 տութեն անուսումնութի, անհմտու
 թի, շռայլութի, ճախորդութիւն
 և անյիշողութիւն:

Եւ արկացողութեան:

Եւ սկ բարկացողութեն երեք են տե
 սակք, ծայրասրտմտողութի դառ
 նու

նութիւն, սղէրզուի՝ կամ ծանրացաս
 Ժողովի. և է՛ բարկացողին ո՛չ կարելն
 բերել և ո՛չ զփոքր արհամարհանն,
 և ո՛չ զնուճաղութիս. այլ՝ գոչն տան
 ջանական, և սրատուհասական, և
 դիւրաշարժ առ՛ի բարկութիւն, ՚ի
 ձեռն հանդիպեալ բանին՝ և գոր
 ծոյն. հետեի բարկացողուէն զայ
 րութի բարույն՝ և դիւրափոփոխու
 թի, և դառնաբանութիւն, և յա
 ղագս փոքունցն արամիլ, և զայստ
 օրիկ ախտանալն փութապէս՝ և առ
 սուղ ժամանակ:

() անգիտութեան:

Եւ զանգիտութե է՛ի հանդիպել
 էրկիւղիցն դիւրաշարժ գոլ՝ և մա
 նաւանդ յայնոցիկ՝ որք յաղագս մա
 հու իցեն՝ և մարմնական սրակասու
 թեանցն, և լաւ համարիլն՝ որպէսև
 իցէ՛ փրկիլն, քանթէ բարձրք վախ
 ճանիլն: Հետեի զանգիտութեանն
 խենչութի, անարիութի՝ անաշ
 խատութի, անձնասիրութի. ունի
 ընդ ինքեամբ և խորշումն՝ և անվի
 ճաբանութիւն:

() Եղիտութեան:

Եւ զեղիտութեանէ յօժարիլն՝ ՚ի վայ
 ելու

եւլուածս մնասակար՝ և գարշելի հեշտութեանցն, և կարծեին գոլ բարեբաստս՝ մանաւանդ զայնսպիսի հեշտութեք կեցեալնս, և ծիծաղասէր գոլն՝ և ծաղրասէրն, և կատակեր գասէրն, և բանիւք՝ և գործովք դիւրագործօղ գոլն: Այլ հետեւելինի զեղխութեանն անկարգութի, անսպատկառութի՝ անսարկեշտութի, փրփիլութի՝ պղերգութիւն, անհոգութի, արհամարհանք՝ և լքումն:

Շ ապշուելեան:

Շ ապշուելեան՝ կամ բղջիտկոտ գործէ յօժարիլն՝ արդելով բանականին՝ ՚ի վայելուածս հեշտութեց, և կարծեին լաւագոյնսն՝ զոչ հաղորդիլն այնսպիսեացն, սակայն հաղորդիլն ոչինչ նուազ իսկ և կարծեին՝ պարտ գոլ գործել զբարիսն՝ և զստաշաճաւորն, բայց՝ վն հեշտութեանցն, ՚ի բացկալ յայնսպիսեացն: Հետեւի շապշուելեանն խենկշուի՝ զրդջութիւն՝ և յոլովքն այնոքիկ՝ որք և զեղխութեանն հետեւին:

Մ ներանուելեան:

Այլ անիրաւութեանն են երեք տեսակք՝ ամբարշտութի, ազահութի և

և ամբարտաճանու թիւն, համ անար
 ֆանդ. լինի ամբարտաճանու թիւն՝ սխա
 լելովն առ ՂԾ՝ և առ դիան, առ հան
 դուցեալն, առ ծնօղն՝ և առ հայ
 րենիսն. ազահու թիւնն է՝ առ վա
 ճառան, առ աճել քան զարժանան յօ
 ժարիչն շահիլ. իսկ ամբարտաճա
 նու թիւնն, ըստ որում զհեշտու թիւ
 ինքեաց կաղմելով՝ զայլս՝ ի նախա
 տանո հասուցանեն. ուստի ՂԾ ինոս
 յաղագո ամբարտաճանու թեանն
 ասայ:

Ու ենդեան ենդ ոչ շահի, ասիւցն անիբարտաճա
 լելան

Եւ է անօրէնու թեանն զանցանելն զհայ
 րենի սովորու թեամբն՝ և զօրինականացն.
 անհաճանիչն օրինաց՝ և իշխանաց. ստելն,
 երդմահարիչն, զանցանելն զստամամբն,
 և զհաճատարմու թեամբն: Հետևի անի
 բաճու թեանն զսպարտու թիւն, ամբարհաճա
 ճու թիւն, կեղծաճօրեալ մարդասիրու թիւ,
 չարաբարու թիւն, և խորագիտու թիւն:

Անաղապատանութեան:

Բայտաղատականու թեանն են ևս երեք տե
 սակք, դարշաշահու թիւն, համ զօլափաղա
 թիւն, ժլատու թիւն, և անհաղորդու թիւն.
 արդ՝ զօշաքաղու թիւնն՝ ըստ որում յ'ամե
 նայն շահիչն խնդրէ, առ աճելագոյն զշահան
 համարի, քան թէ զամօթսն. ժլատու թիւնն
 է՝ ըստ որում ընչիւք ի ստաշաճն անծա
 խօղք լինին. իսկ անհաղորդու թիւն է՝ ըստ
 որում ծախեն արդարև՝ բայց սակաւ՝ և չու

բաշար, և առաճել զնստեալ լինին. զի ոչ
 ըստ ժամուն առնեն զծախսն: Եւ է անաղա
 տականութեանն՝ յոյժ փոյթ առնելն ընչից,
 և ոչինչ նախատինս կարծել յ'այնոսիկ, որք
 շահու առիթ իցեն: Այնպիսի կենցաղ
 վարձկան, ծառայավայելուչ՝ և աղտելի է
 օտար 'ի պատուասիրութենէ՝ և յ'ազատա
 կանութենէ: Հետևի անազատականութեն
 փոքրաբանութիւն, ծանրամտութիւն, փոք
 րահոգութիւն, յոյժ ցածութիւն, անկազ
 մութիւն, անաղնուականութիւն, և մարդա
 տեցութիւն:

Փոքրահոգութեան:

Եւ փոքրահոգութեան է ոչ պատիւ՝ և
 ոչ անպատուութիւն, ոչ բարեբախտու
 թիւն՝ և ոչ անբախտութիւն կարելն բերել
 այլ պատուեալ՝ թուլանալն, և փոքր ինչ
 բարեբախտել՝ ամբարհաճածիլն, բայց՝ և ոչ
 դուղնաքեայ ինչ անպատուութիւն կարելն բե
 րել, այլ դոյն ինչ ապաբախտութիւնն յոյժ
 մեծ վատաբախտութիւն դատելն. ողբալն
 յ'ամենայնում՝ և տժգոհելն՝ կամ դժուարա
 փանիլն: Տակաւին այնպիսի է և փոքրահո
 գիւն՝ իբրու զամենայն հանդիպմունս՝ և ո
 յ'անդիտութենէ՝ կամ 'ի մոռացմանէ հան
 դիպեալն, անարդանս՝ և անպատուութիւնս
 կոչէ: Հետևի փոքրահոգութեանն փոքրա
 բանութիւն, տրտունջ, պարսաճաբախտու
 թիւն, և յոյժ ցածութիւն:

Ընդհանուր յարկութիւնն տառափնութեան:

Եւ ընդհանրորէն առաքինութեն է փոյթ
 և առաքինի՝ տրամադրութիւն ունիլն
 վստահոգոյն, հաստատուն՝ և կարգաւոր շար
 ժութեամբք վարելով, և ըստ ամենայն մա
 սանցն միաբանելով. վասն որոյ՝ և թուի ըս
 րի քաղաքավարութեան դոլ նշան՝ փութա
 ցեալ տրամադրութի հոգւոյն: Ե՛ւ ևս սուս

քինու թեանն՝ բարերար գոլն առ արծա
նաւորսն, և զբարիսն սիրելւ՝ ոչ տանջանա
կան գոլն, և ոչ պատուհասական՝ այլ հաշ
տական, գթած, և ներողական: Հետեի ա
ռաքինու թեանն քաղցրութիւն, հանդար
տութիւն, բարեմտութիւն, յոյս բարի. աա
կաւին և այսոքիկ՝ ընտանասէր գոլն՝ և բա
րեկամասէր, ընկերասէր՝ և հիւրասէր, մար
դասէր՝ և գեղեցկասէր, որք միանդամ են ը
առաքինութիւնս՝ իսկ ներհակքն ասացելոցդ՝
են ընդ չարութեամբն:

Բը չի քար այեայթ զըգիւլ թրայբայդի.
աղ դիւլըստան ման բըբօր վայրայդի:

Գիւլ հըամին փէնջ ոուղ՝ վա շէշ բաշէդ.
վը ին դուլըսթան հըամիշա խօշ բաշէդ:

Մաղճոս 33. 14: Խոտորեաց ՚ի չարէ, և
արս զբարի. խնդրեա՛ զխաղաղութիւն, և
էրթ զհեա նր: Աչք Տեառն ՚ի վերայ ար
դարոց, և ահանջք նր՝ ՚ի վերայ աղօթից նց:

Վրայեբէն: Մօիքէց բօրօտիսադան, դա բմէն
կէթիւն. մօիճիէ մշվիդօբա, դա միսգէվգի
մաս: Թվալնի ուիլիսանի մարթալթա զէ
դա, դա զուրնի միանի լօցվասա մսթսա զէդա:

Լացիօրէն: Գիւլէրտէ ա մաջօ, էթ ֆակ բօ
նում. ինքէիրէ պաշէմ, էթ պերսէքէերէ
էամ: Օհուլի դօմինի սուպեր իւստօս, էթ
ալըէս էիուս ին պրէշէս էօրում:

Յանարէն: Էկկլինսօն ապօ կակու, կէ պիլ
սօն աղաթօն. զիտիսօն իրինին, կէ դիօքսօն
աֆտին: Օֆթալմի կիրիու էպի դիկէուս,
կէ օտա աֆաու իսդէիսին աւտօն:

Հեբրայեբէն: Սուբ մէ ոայ, վա էսէ՛
թօբ. բաղէշ շայլօմ, վը ոադըֆէ հու:
Էյնէյ Իեհօվահ էլ սադիղիմ. վը օղնայ ու
էլ շավրաթամ:

Ֆինիս կօրօնատ օպուսօ